

Türkiye - Singapur, Malezya ve Endonezya Ticari İlişkileri Raporu

now it's time to
be global.

Singapur İthalatı	6
Singapur-Türkiye Ekonomik ve Ticari İlişkileri	7
MALEZYA	9
Malezya Hakkında	10
Malezya İthalatı	11
Malezya -Türkiye Ekonomik ve Ticari İlişkileri	12
ENDONEZYA	14
Endonezya Hakkında	15
Endonezya İthalatı	16
Endonezya – Türkiye Ekonomik ve Ticari İlişkileri	18

Giriş

Bu çalışmada Türkiye ile Singapur, Malezya ve Endonezya'nın ticari ve ikili ilişkileri incelenmiştir. Türkiye ile Singapur arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması (STA) 1 Ekim 2017 tarihi itibari ile yürürlüğe girmiştir. "Yeni nesil STA"¹ olan Singapur STA'sı pek çok açıdan stratejik önem taşımaktadır. Güney Asya bölgesinde yapılması hedeflenen diğer kapsamlı STA'lara esas teşkil etmesi amaçlanan STA ile ihracatımızın sektörel ve bölgesel temelde çeşitlendirilmesi suretiyle Asya pazarındaki rekabet gücümüzün artırılarak Singapur'dan Türkiye'ye gelecek yabancı yatırımların teşvik edilmesi ve iki ülke iş adamları arasında yeni iş birliği ve yatırım imkânlarının yaratılması hedeflenmektedir. Asya faaliyetlerini yönetmek, kontrol etmek ve büyütme isteyen yabancı şirketler Singapur'u tercih etmekte, ayrıca özellikle Çin ve Hint şirketleri ülkelerine yakın buldukları Singapur'u şirketlerinin uluslararasılaşması için bir merkez olarak kullanmaktadır. Dolayısıyla, Singapur global şirketlerin Asya'ya açılması, Asyalı şirketlerin küreselleşmesi açısından stratejik bir ev, Global-Asya merkezi işlevi görmektedir. Küçük bir ada ülkesi olan Singapur'un coğrafi sınırları önemli zorluklar yaratmakla birlikte, vergi kolaylıkları, hükümet desteği, sanayi teşvikleri pek çok firmayı Singapur'a yatırım yapmaya yöneltmektedir. Dünyanın en işlek limanlarından birisine sahip olması ve düzenleyici çerçevenin sağladığı imkanlar da Singapur'un bölgedeki en önemli yatırım merkezlerinden birisi haline gelmesinde rol oynamıştır. İthalat potansiyeli ve re-eksport kabiliyeti, uygulamakta olduğu liberal ticaret politikaları, lojistik açıdan bulunduğu avantajlı konum ile bölgeye açılmak açısından bir merkez olarak kullanılabilir olması Singapur'u Türk ihracatçıları açısından daha da önemli kılmaktadır.²

Singapur, ithalatının yaklaşık yarısını re-eksport yoluyla diğer ülkelere ihraç etmektedir. Bu nedenle Singapur, özellikle bölgesel ülkelere ulaşmak ve yüksek gelirli tüketicilerin dinamik bir iç pazarının yanı sıra pek çok ülke için bir merkez olarak kullanılmaktadır. Özellikle Endonezya ve Malezya'ya Singapur üzerinden transit ticaret yapılması ihracatçıları için büyük bir fırsat oluşturmaktadır. Çünkü Endonezya, Güneydoğu Asya'nın en büyük ekonomisi konumundadır. Endonezya'nın üretim sektörü, ülkenin ihracat potansiyelinin büyük ölçüde üzerinde yer alan yerel olarak tedarik edilen ürünlerin üretimi ve işlenmesine dayanmaktadır. Ülke aynı zamanda G-20'nin büyük ekonomilerinden biri ve yeni sanayileşmiş bir ülke olarak sınıflandırılmaktadır. Malezya ise son 10 yılda ortalama %4,6'lık büyüme gerçekleştirmiştir. Söz konusu ülke günümüzde sağlıklı bir ekonomik yapıya ve ulusal gelire sahiptir. Bu durum da Malezya'nın ticari ilişkilerine yansımaktadır. Diğer bölümlerde ayrıntılı olarak bahsedileceği üzere Singapur; Malezya ve Endonezya gibi pazarlara gitmek için bir köprü görevi görmektedir. Çalışmanın ilk bölümünde Singapur; ikinci bölümünde Malezya, üçüncü bölümünde ise Endonezya ile ticari ilişkiler incelenmiş ve potansiyel ihracat ürünleri listelenmiştir.

¹ Mal ticareti, hizmetler/e-ticaret, kamu alımları, yatırımları da kapsayan yeni STA türü.

² Singapur Ülke Raporu, Singapur Ticaret Müşavirliği, 2022

SINGAPUR

Dünya Bankası tarafından yapılan ülkelerin şirket kurma ve işe başlama, yapılaşma izni alma, krediye erişim, ticari anlaşmazlıkların çözülme hızı, vergi sistemleri, azınlık hissedar haklarını koruma gibi ticari mevzuatlarının ve iş hayatındaki uygulamalarının incelendiği "Doing Business (Dünya İş Yapma Kolaylığı Endeksi)" sıralamalarında Singapur, 190 ülke arasında iş yapma kolaylığı açısından uzun yıllardır ilk sıralarda yer almaktadır. 2019 ve 2020 sıralamalarında ise ülkenin 2. sırada yer aldığı görülmektedir.

GSYİH'sının 2 katı ticaret hacmine sahip olan ve dışarıdaki açıklık açısından dünyanın en liberal ülkeleri arasında yer alan Singapur, ithalatının yaklaşık yarısını, özellikle de hizmet dışı bırakma yoluyla bölge ülkelerine ihraç etmektedir. Ekonomik özgürlük endeksine göre dünyada 1. Singapur, iş yapma kolaylığı açısından dünyada ikinci sırada yer almaktadır. Singapur'un belirli istisnalar içeren gümrüksüz ithalat rejimine ve sınırlı tüketim vergisi uygulamalarına sahip ticaret mimarisinin en önemli unsurları bölgesel entegrasyonlar ve serbest ticaret anlaşmalarıdır. Singapur ekonomisini %73.6 oranı ile hizmet, %26.4 oranı ile sanayi, %14 oranı ile elektronik ve endüstriyel üretim, %26 oranı ile kimyasallar, %10 oranı ile biyomedikal, %22 oranı ile taşımacılık mühendisliği ve %11 oranı ile genel imalat sektörleri oluşturmaktadır.

Başlıca İhracat Kalemleri: Elektrik, elektronik ekipman; mineral yakıt, yağ, damıtma ürünü, vs; makine, kazan; başka yerde sınıflandırılmamış mallar olarak listelenmiştir.

Başlıca İthalat Kalemleri ise: Mineral yakıt, yağ, damıtma ürünü, vs; elektrik, elektronik ekipman; makine, kazan, vs.; optik, foto, teknik, tıbbi, vs. cihazlardır.

HS Kodu	Ürün Etiketi	2017	2018	2019	2020	2021
'TOTAL	Tüm ürünler	327.492.650	370.940.515	359.008.256	328.822.696	406.912.769
'854239	Diğer elektronik devreler	39.506.995	39.537.178	33.443.614	34.574.396	39.820.777
'271019	Orta yağlar (özel işleme tabi olan)	34.166.675	38.885.569	31.972.720	21.233.398	31.736.444
'854231	İşlemci ve kontrolör olarak kullanılan elektronik entegre devreler	11.588.707	11.557.479	12.638.712	19.324.754	29.917.531
'270900	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	21.405.724	27.968.565	24.224.539	14.385.067	22.675.673
'854232	Elektronik bellekler	5.100.834	9.034.107	10.629.779	12.329.204	16.925.552
'271012	Petrol ve bitümenli yağlardan elde edilen hafif yağlar ve müstahzarları	12.530.581	15.522.928	13.927.730	9.988.881	14.925.656
'710813	Altın (platin kaplamalı altın dahil)	11.793.332	12.188.693	8.528.482	15.256.771	12.831.051
'841191	Turbo jetler ve turbopropellerler için aksam ve parçalar	6.299.087	8.962.304	11.083.992	7.352.779	7.481.911
'854233	Elektronik entegre devreli yükselteçler	770.405	1.728.399	2.236.167	3.051.087	4.908.681

Kaynak: Trademap.org

Birim: Bin ABD Doları

Yukarıdaki tabloda Singapur'un en çok ithal ettiği ürünler verilmiştir. Tablo incelendiğinde, ülke ithalatının yıl bazında artma eğilimi gösterdiği görülmektedir. 2021 yılında toplam ithalat 406 milyar 912 milyon ABD doları değerinde gerçekleşmiştir. En çok ithal edilen ürün grubu ise 39 milyar 820 milyon dolar ile elektronik devrelerdir.

Singapur'un Hindistan ve Pasifik Okyanusu arasındaki stratejik konumu, gelişmiş rafineri ve depolama altyapısı sayesinde önemli bir petrol ürünleri işleme ve ticaret merkezi haline gelmiştir. Singapore Petroleum Company LTD., Vietnam ve Endonezya gibi çevre ülkeleriyle yaptığı anlaşmalar kapsamında bu ülkelerde petrol arama çalışmaları gerçekleştirmektedir. Ancak Hindistan, Malezya ve Tayland'daki rafineriye sektöründeki yatırımlarla, Singapur'un bu sektördeki üstün durumu çürümeye başlamıştır. Bu sebeple Singapur'un petrol ve elektrik ithalatı yoğunluk göstermektedir.

İhracatçı Ülkeler	2017	2018	2019	2020	2021
Dünya	327.492.650	370.940.515	359.008.256	328.822.696	406.912.769
Çin	45.313.489	49.692.881	49.037.427	47.396.083	54.649.678
Malezya	38.833.874	42.825.079	41.693.622	41.731.260	53.767.745
Taipei, Çin	27.121.348	31.455.009	32.379.409	36.305.248	51.155.141
Amerika Birleşik Devletleri	34.595.892	42.152.513	43.943.365	35.174.619	40.601.932
Kore	16.169.746	14.209.551	13.702.419	15.554.855	22.210.776
Japonya	20.471.052	22.175.352	19.373.703	18.118.609	21.819.549
Endonezya	15.121.479	15.229.765	15.609.420	13.959.685	15.223.556
Birleşik Arap Emirlikleri	8.828.234	9.706.118	11.520.400	6.243.465	12.555.654
Fransa	8.938.365	11.438.965	12.167.788	10.224.773	11.530.140
Almanya	9.484.249	10.128.541	9.908.924	8.833.711	10.300.159
...					
Türkiye	745.809	631.531	777.456	382.144	860.792

Kaynak: Trademap.org

Birim: Bin ABD Doları

Tabloda Singapur'un 5 yıl boyunca en çok ithalat yaptığı ülkeler ve rakamları verilmiştir. Singapur'un başlıca ticari ortakları transit ticaretin gerçekleştiği başta Çin, Malezya ve Endonezya olmak üzere ABD, Kore ve Japonya'dır. Genel olarak dünya ithalatı 2019 ve 2020 yıllarında düşüş yaşamıştır bunun sebepleri arasında şüphesiz ki Covid-19 pandemisi yer almaktadır. Özellikle Singapur'un ticaret ortaklarından olan Çin'de böyle bir salgın başlaması ticareti zorlaştırmıştır. Buna rağmen Çin'den gerçekleşen ithalatta önemli bir düşüş görülmemektedir. Türkiye, Singapur'un 36. Ticaret ortağıdır. 2021 yılında Türkiye'den 860 milyon ABD doları değerinde ithalat yapılmıştır. 2017 yılına kıyasla %87 oranında artış göstermiştir.

Singapur-Türkiye Ekonomik ve Ticari İlişkileri

Singapur, Türkiye'nin genellikle cari fazla verdiği ülkelerden biridir. İki ülke arasındaki en yüksek ticaret hacmine 2021 yılında ulaşılmıştır. Türkiye ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre %159 artarak 890 milyon dolara ulaşmış ve 2019 yılında 750 milyon dolarlık rekor ihracatı aşmıştır. Singapur, Güneydoğu Asya'nın en dinamik ülkelerinden biridir. Türkiye'de yaklaşık 100 Singapur sermaye şirketi ve Singapur'da 55 Türk sermaye şirketi faaliyet göstermektedir. Bölgesel bir altyapı merkezi olarak, Singapur firmaları Güneydoğu Asya'daki altyapı geliştirme projelerine katılmalarını kolaylaştırmak için Türk şirketleriyle iş birliği yapma potansiyeli taşımaktadırlar. Güneydoğu Asya, bölgenin güçlü ekonomik gelişimi ve büyüyen nüfusu tarafından güçlenen güçlü bir altyapı talebine sahiptir. Asya Kalkınma Bankası'na göre, bölgedeki gelişmekte olan ülkelerin altyapı ihtiyaçları 2030 yılına kadar devam ederek 26 trilyon doları aşacaktır. Akıllı ve sürdürülebilir altyapı projelerini desteklemek için temel fırsatları içeren enerji ekosistemi ve finans merkezi rolü göz önüne alındığında Singapur, Türk firmalarının altyapı yatırımlarına geçeceği Güneydoğu Asya'ya da bir geçit niteliğinde olabilir.

HS Kodu	Ürün Etiketi	Türkiye'nin Singapur'a İhracatı			Singapur'un Dünyadan İthalatı		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
'TOTAL	Tüm ürünler	750.386	343.498	888.520	359.008.256	328.822.696	406.912.769
'721420	Demir / alaşımsız çelikten çubuklar	257.680	119.255	397.595	393.406	150.710	156.156
'271019	Orta yağlar (özel bir işleme tabi tutulacak olan)	172.972	16.834	180.363	31.972.720	21.233.398	3.1736.444
'711319	Diğer kıymetli metallerden mücevherci eşyası ve aksamı	21.809	12.594	31.530	2.986.029	2.112.550	3.044.173
'710812	Altın (platin kaplamalı altın dahil)	124	0	31.284	1.564.425	1.367.675	1.646.843
'710691	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil); işlenmemiş	12.137	30.004	27.966	87.216	80.942	104.136
'270750	Aromatik hırbokarbon karışımları	0	0	19.886	84.636	53.297	201.142
'300490	Dozlandırılmış veya perakende satış için ambalajlanmış ilaçlar	11.828	13.353	14.066	1.433.788	1.596.252	1.471.306
'853690	Tel ve kablolar için bağlantı aparatı	3.282	1.460	9.915	1.157.085	1.049.046	1.333.739
'854449	Elektrik bağlantıları gerilimi 1.000 V'dan az	2.988	4.286	8.681	326.784	310.436	456.454
'890392	Motorbotlar	400	412	6.697	1.020	2.900	6.513

Kaynak: Trademap.org

Birim: Bin ABD Doları

Singapur'dan en çok ithal edilen ürünler ve Türkiye'den en çok ihraç edilen ürün eşleşmesi yapıldığında ürün grupları 710812 ve 271019 HS kodları olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye 710812 kodlu ürün grubunu 2020'de hiç ihraç etmemesine rağmen 2021 yılı sonunda 31 milyon dolarlık ihracat gerçekleşmiştir. Bu bağlamda bakıldığında söz konusu ürün grubu Türkiye için potansiyel sektör olasılığı taşımaktadır. Çünkü Singapur bu ürünü Türkiye'den ithal etmeye başlamıştır.

271019 kodlu ürün grubu ise büyüyen bir pazar olarak konumlanmakta olup 2020 yılında 16.834 ABD doları tutarında ihracat yaparken 2021 yılında yaklaşık 11 kat artarak 180 milyon dolara ulaşmıştır. Sonuç olarak Türkiye, Singapur'a yönelik ihracat kapasitesini artırmak için bahsedilen iki sektör üzerinden ilerleme kaydedebilir. Buna ek olarak Singapur, COVID-19'dan bu yana yaşanan lojistik sorunları nedeniyle Türkiye'den bazı tarım ürünleri ithal etmeye başlamıştır. Dünyanın ithal ettiği ürünlere bakıldığında başlıca meyve sebze ürünleri, yumurta, tavuk – sığır eti ve genel olarak tavuk ürünleri yer almaktadır. Türkiye halihazırda bu ürünlerin hepsini üretmekte ve ihraç etmektedir. Bu sebeple Singapur'un ithalatı Türkiye için potansiyel ihracat niteliği taşımaktadır.

MALEZYJA

Malezya, tarım ve emtia bazlı ekonomiden güçlü üretim ve hizmet sektörlerine sahip farklı bir ekonomiye geçerek başarılı bir çeşitlendirme görmüş, orta-üst düzey bir ülkedir. Böylelikle elektrikli cihazlar, parçalar ve bileşenlerin önemli bir ihracatçısı haline gelmiştir. Dünyanın en açık ekonomilerinden biri olan Malezya'nın GSYİH'sinin %30'undan fazlasını dış ticaret oluşturmakta olup işlerin %40'i ihracat faaliyetleriyle direkt olarak bağlantılıdır. Hizmet sektörü yıllar içinde daha önemli hale gelmiş ve 2020 yılında Malezya'nın GSYİH'sinin yarısından fazlasını sağlamıştır.

COVID-19 salgını Malezya'nın ekonomik büyümesini önemli ölçüde etkilemiş ve bu da 2009 yılından bu yana yaşanan ilk düşüşle reel GSYİH'nin %5.6 oranında küçülmesine yol açmıştır. Yakın dönemde, devam eden pandemik konusundaki belirsizliğin Malezya ekonomisini etkilemeye devam edeceği düşünülmektedir. Yine de Malezya ekonomisinin, ürettiği malların yanı sıra inşaat sektörüne yönelik güçlü dış talep ile desteklenen pozitif büyümeyi sürdürmesi beklenmektedir.

Başlıca İhracat Kalemleri: Elektronik entegre devreler ve mikro tertibatlar, yarı iletkenler, petrol gazları, ham petrol yağları değil, palm yağı ve fraksiyonu, ham petrol yağları, otomatik veri işleme makineleri, optik okuyucu vb.'dir.

Başlıca İthalat Kalemleri ise: Elektronik entegre devreler ve mikro gruplar, ham petrol değil petrol yağları, ham petrol yağları, tekstil ürünleri, meyveler- sebzeler, diyotlar/transistörler ve yarı iletken cihazlardır.

HS Kodu	Ürün Etiketi	2017	2018	2019	2020	2021
'TOTAL	Tüm Ürünler	195.080.585	217.664.499	204.988.314	189.559.672	238.321.107
'854231	İşlemci ve kontrolör olarak kullanılan elektronik entegre devreler	12.326.106	12.364.063	9.197.210	12.223.766	17.683.317
'271019	Orta yağlar (özel bir işleme tabi tutulacak olan)	9.762.445	11.654.311	10.226.710	7.835.762	10.509.359
'271012	Hafif yağlar (özel bir işleme tabi tutulacak olan)	6.931.010	8.595.086	7.288.734	5.544.530	9.525.017
'854290	Elektronik entegre devreler için aksam ve parçaları	8.500.490	7.852.808	8.371.328	7.930.236	9.395.618
'854239	Diğer elektronik entegre devreler	6.642.411	10.145.713	10.311.555	7.417.411	9.009.942
'854232	Bellekler	3.406.699	4.202.044	3.836.716	5.522.989	6.443.480
'270119	Taşkömürleri	2.481.890	2.938.322	2.458.708	1.893.981	3.540.068
'270900	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	3.953.902	5.724.763	6.461.097	4.604.511	3.478.182
'853400	Baskı devreler	1.942.881	2.219.505	2.159.118	2.559.272	3.099.332
'710813	Altın (platin kaplamalı olanlar dahil)	1.058.494	1.102.463	1.276.772	1.285.744	2.841.082

Kaynak: Trademap.org

Birim: Bin ABD Doları

Yukarıdaki tabloda Malezya'nın dünyadan en çok ithal ettiği ürünlerin grupları ve ithalat rakamları verilmiştir. Ürün gruplarına baktığımızda en çok ithal edilen ürün grubu elektronik devreler ve petrol ürünleridir. Malezya'nın ithalatı dalgalı 5 yıllık verilere göre dalgalı bir seyir izlemektedir. Son 5 yılda yaklaşık 43 milyar dolarlık bir artış görülse de 2019 ve 2020 dönemlerinde salgın ve lojistik sorunları nedeniyle düşüş yaşanmıştır.

İhracatçılar	2017	2018	2019	2020	2021
Dünya	195.080.585	217.664.499	204.988.314	189.559.672	238.321.107
Çin	38.286.785	43.378.353	42.395.009	40.754.170	55.285.162
Singapur	21.581.763	25.510.360	21.620.587	17.534.569	22.624.611
Taipei, Çin	12.744.321	15.762.691	13.768.894	13.726.902	18.154.001
Amerika Birleşik Devletleri	16.146.742	16.116.608	16.584.568	16.525.903	18.083.190
Japonya	14.805.199	15.749.962	15.351.881	14.532.350	17.794.100
Endonezya	8.809.926	9.986.439	9.367.954	8.708.446	13.490.572
Kore	8.482.126	9.650.585	9.369.094	1.0764.806	12.089.502
Tayland	11.210.315	12.051.075	10.663.974	8.130.039	11.001.813
Almanya	6.112.393	6.541.133	6.457.518	5.521.252	6.153.315
Hindistan	6.257.871	6.563.944	5.863.491	5.928.938	5.921.677

Kaynak: Trademap.org

Birim: Bin ABD Doları

Yukarıdaki tabloda ise Malezya'nın en çok ticaret yaptığı ülkeler listesi verilmiştir. Tabloya göre Çin, Singapur ve ABD Malezya'nın başlıca ticaret ortakları konumundadır. Japonya, Amerika Birleşik Devletleri ve Singapur'un ithalat rakamları birbirine yakın bir seyir izlemektedir. Bu, söz konusu pazar için rekabetçi olduklarını göstermektedir. Çin ise diğer ülkelere kıyasla açık bir şekilde lider konumundadır.

Malezya -Türkiye Ekonomik ve Ticari İlişkileri

Malezya, 2021 Dünya Rekabet Endeksi'ne göre dünyanın en rekabetçi 25. Ekonomisi konumundadır. Dünya Bankası'nın özellikle inşaat sektörü alanında 2020 yılı İş Yapma Kolaylığı sıralamasında 2. sırada yer alan ülke, Milken Enstitüsü tarafından oluşturulan Küresel Fırsat Endeksi'nde ise 2022 yılı için en cazip yatırım hedefi olarak belirlenmiştir. Malezya portföyüne bakıldığında Hollanda, Singapur, Çin, Avusturya ve Japonya ülkelerindeki yatırımcılar yatırım akışının %89'unu oluşturmaktadır. Bu yatırımların çoğu imalat, hizmet sektörü ve birincil sektörlerine aittir.

Türkiye kanadında ise Türk Havacılık ve Uzay Sanayii (TAI), 2021 yılında Malezya'da bir tasarım ve mühendislik ofisi açmıştır. Bu bağlamda uçak bakım, onarım ve revizyon alanında Türk yatırımları yer alırken, Havelsan da son birkaç yıldır ülkede faaliyet göstermektedir. Yatırım politikaları, yetenekli ve eğitilmiş bir işgücü ve modern altyapıya sahip Malezya'nın küresel yatırımları çekmeye devam etmesi beklenmektedir. Bu yatırımların sadece tek taraflı olmadığı da önem arz eden başka bir konudur. Malezya'nın Türkiye'ye yaptığı yatırım 2.6 milyar doların üzerine çıkmıştır. İstanbul Sabiha Gökçen Uluslararası Havalimanı, yüzlerce Türk insanına istihdam ve kariyer imkânı sağlayan Malezya-Türkiye iş ilişkilerinin önemli simgelerinden biridir. Malezya uzun zamandır istikrarlı bir ithalatçı ve Türk teknolojisinin kullanıcısı olmuştur. Bu, iki ülke arasındaki savunma iş birliğini güçlendirmiştir. Malezya ordusu, yüzlerce Türk optronik sistemini, piyade savaş araçlarını ve zırhlı personel taşıyıcılarını hizmete sokmuştur. Bu durum, 28-31 Mart 2022 tarihleri arasında Kuala Lumpur'da, Asya-Pasifik pazarı için sunulan en büyük ürün ve ekipman teşhiriyle, Savunma Hizmeti Asya'daki (DSA) Türk savunma şirketlerinin daha büyük bir varlığına yol açmıştır.

Bir tarım ülkesi olarak Malezya, dünyanın en büyük ikinci palm yağı ihracatçısıdır. Türk firmalarının, gıda sektöründe aktif olarak palm yağı kullanmasıyla beraber 2021 yılında Malezya, başta Türk gıda sektörü, ev ve kişisel bakım sektörü olmak üzere artan talebi desteklemek için 1.06 milyar dolardan fazla palm yağı ve palm yağı ürünü ihraç etmiştir. Buna benzer şekilde, Malezya halihazırda buğday ithalatını Ukrayna, Kanada, ABD ve Avustralya'dan da ithal etmektedir. Ukrayna ve Rusya'daki savaş nedeniyle, Türkiye Ukrayna'daki buğday arzının yerini alabilir. Bu da sektörde fırsat yaratabilmek için dikkate alınması gereken bir konudur.

Malezya aynı zamanda küresel helal endüstrisinde de öncüdür. Helal sanayi sektörünün 2020 yılındaki 7.2 trilyon dolar değerinden 2028 yılına kadar 11.2 trilyon dolara çıkması beklenmektedir. Ülke, yatırımcıların ve girişimcilerin yararlanabileceği tek kapsamlı helal ekosisteme sahip olmakla övülmektedir. Bu da Müslüman ülkeler için Malezya'yı tercih sebebi haline getirmektedir.

Türkiye'nin Başlıca İhracat Kalemleri: Savunma sanayi ürünleri, taşıtların parça ve aksesuarları, madeni yağlar ve türevleri, demir-çelik, makine ve teçhizat, bor ve boratlar, halı, gıda (meyve-sebze) olarak listelenmiştir.

Türkiye'nin Başlıca İthalat Kalemleri ise: Palm yağı ve fraksiyonu, sentetik iplik, vulkanize kauçuktan mamul ürünler ve giyim aksesuarları, elektronik entegre devreler ve mikro montajlar, sentetik elyaflar şeklindedir.

HS Kodu	Ürün Etiketi	Türkiye'nin Malezya'ya İhracatı			Malezya'nın Dünyadan İthalatı		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
'TOTAL	Tüm ürünler	354.238	381.913	445.166	204.988.314	189.559.672	238.321.107
'721621	Demir veya alaşımsız çelikten L şeklinde profiller	31.756	25.698	50.717	48.309	46.174	77.032
'711319	Diğer kıymetli metallerden mücevherci eşyası ve aksamı	6.753	9.806	49.205	492.480	364.324	539.824
'570242	Dokunmuş halılar ve yer kaplamaları	11.739	16.225	25.175	11.636	12.261	17.476
'271320	Petrol bitümenli	32.989	21.491	18.244	343.467	227.553	325.513
'710812	Altın (platin kaplamalı altın dahil)	7.481	30.253	15.932	1.130.070	959.816	1.369.386
'721420	Demir/alaşımsız çelikten çubuklar	43.457	31.067	15.890	82.607	43.569	34.777
'260300	Bakır cevherleri	5.977	5.800	13.456	329.940	280.464	694.001
'283620	Disodyum karbonat	5.401	21.608	12.714	116.776	118.076	133.210
'721650	Demir veya alaşımsız çelikten diğer profiller	6.397	7.358	9.232	13.700	9.370	12.842
'252800	Tabii boratlar ve bunların konsantreleri	5.551	3.151	8.279	9.382	7.564	18.002

Source: Trademap.org

Unit : US Dollar thousand

Yukarıdaki tabloda ürün grupları ve değerleri listelenmiştir. Tabloya göre Türkiye Malezya'ya en çok demir ve demir ürünlerini ihraç etmektedir. Sonrasında ise farklı bir sektör olarak halı sektörü takip etmektedir.

Malezya'nın dünyadan ithalatına bakıldığında en çok ithal ettiği ürünlerin arasında kömür bulunmaktadır. Türkiye'nin ciddi bir kömür rezervi olmasına rağmen Malezya'ya ihracatı düşüktür. Bu noktada iki ülke arasındaki kömür ihracatı artırılabilir. Aynı zamanda Türkiye'nin kömür, demir çelik ve kompozit üretimindeki başarısı yeni imzalanan anlaşmalarla savunma sanayinde de kullanılabilir. Türkiye ve Malezya son aylarda savunma sanayi, sanayi ve teknoloji, sağlık, iletişim ve medya alanlarında 7 anlaşma imzalamıştır. Verilere göre Malezya Türkiye'den elektronik devre, mücevher, bakır ve demir ithal etmektedir. Ancak yapılan yeni anlaşmalarla birlikte sanayi sektöründe de güçlenme beklenmektedir.

ENDONEZYA

Endonezya Hakkında

Endonezya, GSYİH açısından dünyada 16., toplam ihracatta 28., toplam ithalatta 31., kişi başına GSYİH'da ise 121. Ekonomidir. Ekonomik Karmaşıklık Endeksi'ne (ECI) göre Endonezya geçtiğimiz yıl dünyanın en büyük palm yağı (17.9 milyar dolar), ferroalyaj (4.74 Milyar Dolar), linyit (2.07 Milyar Dolar) ve hindistancevizi yağı (2,01 Milyar Dolar) ihracatçısı olarak saptanmıştır. Endonezya'nın ekonomisi Güneydoğu Asya'nın en büyüğüdür. İmalat sektörü, büyük ölçüde ülkenin ihracat potansiyeline hakim olan yerli kaynaklı ürünlerin üretimine ve işlenmesine dayanmaktadır. GSYİH'nın 2023 yılında 1.4 trilyon dolar olması beklenmektedir. (IMF-2022)

Samarında bölgesinde yenilenebilir enerji üretimi ve Balıkpapan bölgesinde petrol, gaz ve petrokimya sektörlerinde önemli yatırımların yapılacağı bildirilmiştir. Ayrıca, yatırım planları arasında sağlık ve eczacılık, sürdürülebilir tarım, eko-turizm, kimyasal malzeme endüstrisi ve düşük karbonlu enerji endüstrisinden oluşan altı sanayi kümesinin kurulması öngörülmektedir

Endonezya'nın emtia bolluğu ve çeşitliliği, ihracatın yaklaşık %60'ını oluşturması sebebi ile ülke ekonomisi (ve devlet gelirleri) için hayati bir önem taşımaktadır. Ancak, emtia üreten ve ihraç eden bir ülke olmak, emtia fiyatlarındaki değişkenliğin küresel emtia piyasası üzerindeki etkilerine karşı daha duyarlı olmayı zorunlu kılmaktadır. Bu, hem fiyat düşüşleri hem de fiyat artışları zamanlarında etkili politika stratejileri gerektirmektedir. Esas olarak ham emtia ihraç eden bir ülke olan hükümet, şu anda katma değerli ürünler sunmak için akış işleme endüstrilerinin kurulmasını teşvik etmeye odaklanmıştır. Bu stratejinin madencilik ve mineraller gibi belirli (ihracat) endüstriler üzerinde önemli bir etkisi olacaktır.

Endonezya'da yeterli kalite ve altyapı miktarının olmaması, ekonomik ve sosyal kalkınmanın tam potansiyeline ulaşmasına engel olmaktadır. Bu nedenle Endonezya'nın ciddi şekilde demir-çelik ve diğer altyapı malzemelerine ihtiyacı bulunmakta ve bunların ancak ithalatını gerçekleştirebilmektedir. Türkiye'nin demir sektöründeki konumu, Türk ihracatçıları için bir fırsattır.

HS Kodu	Ürün Etiketi	2017	2018	2019	2020	2021
'TOTAL	Tüm ürünler	156.925.150	188.711.246	171.275.737	141.622.127	195.712.409
'271012	Petrol ve bitümenli yağlardan elde edilen hafif yağlar	9.265.076	11.070.557	9.660.709	5.798.710	10.911.906
'270900	Ham petrol	7.063.600	9.161.335	5.704.589	3.391.684	7.047.199
'100199	Buğday (makarnalık durum buğdayı hariç) ve mahlut; tohumluk olanlar hariç	2.637.300	2.570.951	2.799.260	2.616.036	3.548.356
'300220	İnsanlar için kullanılan aşılar	108.004	132.565	89.868	134.021	3.179.116
'271019	Orta yağlar	4.854.440	6.073.455	3.424.153	2.168.814	3.058.564
'230400	Soya fasulyesi yağının ekstraksiyonundan (özütleme) arta kalan küspe ve diğer katı artıklar	1.641.738	2.045.261	1.658.749	1.938.225	2.679.429
'710812	Altın, işlenmemiş	1.026.142	2.125.662	1.765.833	1.898.637	2.675.123
'170114	Diğer kamış şekeri (katı halde)	2.017.962	1.754.948	1.317.596	1.813.552	2.229.890
'271112	Propan, sıvılaştırılmış	1.275.332	1.531.079	1.242.723	1.281.982	2.048.420

Kaynak: Trademap.org

Birim: Bin ABD Doları

Yukarıdaki tablo, Endonezya'nın en çok ithalat yaptığı ürün gruplarını listelemektedir. Genel olarak ülke ithalatı yıllara göre dalgalı bir seyir izlemektedir. İthalat, petrol ve petrol ürünleri altında yoğunlaşmaktadır. Son 5 yıllık verilere göre en fazla ithalat 2021 yılında yapılmıştır. Bu durum, söz konusu ürün grupları için ithalata bağımlılığın arttığını göstermektedir.

Endonezya bir takımada ülkesi olduğu için ülkenin iletişim altyapısının kendine has zorlukları bulunmaktadır. Bu nedenle ulaşım, bilgi ve iletişim altyapısının geliştirilmesi gerekmektedir. Özellikle, altyapı ihtiyacı olan sektör inşaat sektörüdür.

Çalışmaya konu olan 3 ülke düşünüldüğünde hepsinin benzer ürünleri ithal etmektedir. Bu, söz konusu bölgenin benzer ürünlere ihtiyacı olduğunu ve var olan kaynakların yetersiz olduğunu kanıtlamaktadır.

İhracatçılar	2017	2018	2019	2020	2021
Dünya	156.925.150	188.711.246	171.275.737	141.622.127	195.712.409
Çin	35.767.190	45.537.831	44.930.621	39.634.710	56.225.920
Singapur	16.888.782	21.439.522	17.589.850	12.341.238	15.413.410
Japonya	1.5241.424	17.976.712	15.661.831	10.672.054	14.256.962
Amerika Birleşik Devletleri	8.149.432	10.212.286	9.318.897	8.641.588	11.305.846
Malezya	8.796.734	8.602.839	7.775.274	6.933.024	9.450.874
Kore	8.122.354	9.088.876	8.421.259	6.849.368	9.427.194
Avustralya	6.010.020	5.825.543	5.515.309	4.646.557	9.415.081
Tayland	9.279.536	10.952.798	9.469.093	6.483.757	9.118.600
Hindistan	4.048.553	5.016.912	4.295.692	3.764.305	76.585.39
Taipei, Çin	3.256.237	3.556.424	3.721.087	3.625.364	4.349.963

Kaynak: Trademap.org

Birim: Bin ABD Doları

Endonezya'nın başlıca ticaret ortaklarına bakıldığında, Çin en büyük ticari ortaktır. Singapur, Japonya, Malezya'da olduğu gibi Amerika Birleşik Devletleri'nde de rekabetçi bir konumdadır. 2018'den itibaren düşmeye başlayan ithalat ivmesi 2021'de yeniden artarak 195 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Ülke ithalatı açısından sürekli olarak bir büyüme eğilimi mevcuttur.

Endonezya – Türkiye Ekonomik ve Ticari İlişkileri

Türkiye ve Endonezya BM, İslam İş Birliği Teşkilatı, G20, D-8 ve MIKTA gibi çok taraflı platformlarda iş birliği içinde çalışmaktadır. Türkiye, Endonezya'nın kurucu üyesi olduğu ASEAN'a Temmuz 2017'de Sektörel Diyalog Ortağı olmuştur. Türkiye'nin Endonezya'ya ihracatı 271 milyon ABD dolarına ulaşırken, Endonezya'dan ithalatı 2021 yılında 1,6 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Endonezya, 2021'de Türkiye ile 1,97 milyar ABD doları ticaret fazlası vermiştir. Mevcut durumda Türkiye'de 19 Endonezya şirketi, Endonezya'da ise 51 Türk şirketi faaliyet göstermektedir.

HS Kodu	Ürün Etiketi	Türkiye'nin Endonezya'ya İhracatı			Endonezya'nın Dünyadan İthalatı		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
'TOTAL	Tüm ürünler	289.373	213.807	313.043	171.275.737	141.622.127	195.712.409
'240110	Tütün	32.924	21.319	35.651	72.456	66.689	70.010
'720241	Ferro - krom; C > %4	0	0	17.739	758.081	707.874	2.002.516
'260120	Demir piritleri	0	0	15.337	0	11	0
'520100	Pamuk; karde edilmemiş veya penyelenmemiş	6.903	506	8.805	1.117.648	774.649	1.104.300
'170260	Fruktoz şurubu	0	1.102	8.232	21.112	20.690	15.607
'271019	Orta yağlar (özel bir işleme tabi tutulacak olan)	4.612	3.727	7.928	3.424.153	2168.814	3.058.564
'261000	Hindi eti; parça halinde, kemiksiz (taze veya soğutulmuş)	0	0	7.365	85.889	72.426	93.440
'283620	Disodyum karbonat	20.050	11.944	6.211	251.935	182.257	188.397
'842121	Suyun filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	272	84	6.136	185.192	124.162	89.180
'300490	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere karışık olan veya karışık olmayan diğer ilaçlar	181	162	5.630	460.510	563.249	682.356

Kaynak: Trademap.org

Birim: Bin ABD Doları

İhracat rakamlarına bakıldığında, değerlendirilen diğer ülkelere göre Türkiye-Endonezya ticareti nispeten düşüktür. Ancak genel olarak ürünlere bakıldığında diğer ülkelerden farklı olan tek ülkedir. Söz konusu ülkenin sektör araştırmalarına bakıldığında, ithal ettiği ürünlerden farklı ithalat gereklilikleri fark edilmiştir.

Özellikle son yıllarda; Endonezya buğday unu, zeytinyağı, zeytin, domates sosu, kuru ve sert kabuklu meyveler, tütün, yaş meyve ve sebzelerin yanı sıra sanayi ürünleri, demir çelik ürünleri, değirmen makineleri, gıda işleme, paketleme makineleri ve ekipmanları, tekstil makineleri, ağaç işleme makineleri, inşaat malzemeleri, mermer, halı, seccade ve savunma sanayi ürünleri gibi ürünler için potansiyel bir pazardır. Türk yatırımcılar Endonezya'da bu sektörlerde iş yapabilmektedir. Ayrıca birçok yabancı spor giyim mağazası, ucuz işgücü nedeniyle Endonezya'ya yatırım yapmaktadır. Bu durum da, Türk ihracatçılar için farklı bir öneri niteliği taşımaktadır. Bu ürünler Türkiye için ihracat

potansiyeli yaratırken, e-ticaret için de uygun ürünlerdir. Özellikle zeytinyağı, zeytin, salça gibi ürünler, Türk ihracatçılarının çeşitli platformlardan e-ticaret yoluyla sattıkları ürünleri oluşturmaktadır.

TEŞEKKÜRLER

now it's time to
be global

www.sistemglobal.com.tr • info@sistemglobal.com.tr

Ankara • İstanbul • Gaziantep • İzmir • Adana • Bursa • Antalya • Kayseri • Samsun

London • Berlin • Singapore • Brussels